

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε και συνεδρίασε την 19η Δεκεμβρίου 1996, ημέρα Πέμπτη και ώρα 11.30 π.μ., στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (τέως Εμπορίου), με την εξής σύνθεση :

Πρόεδρος: Ευάγγελος Περάκης (εισηγητής), αναπληρωτής, κωλυμένου του κ. Κων/νου Λασσαδού.

Μέλη: Νικόλαος Σακελλαρόπουλος,

Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Χαρίλαος Χάρακας,

Ανδρέας Κίτσος, αναπληρωτής, κωλυμένου του τακτικού κ. Κων/νίου Ηλιόπουλου,

Μελίνα Μουζουράκη,

Δημήτριος Τζουγανάτος.

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Τα λοιπά τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη δεν παρευρέθησαν λόγω κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασεως ήταν η αίτηση της εταιρείας HENKEL KGaA για τη χορήγηση άδειας παρέκκλισης, βάσει του άρθρου 4ε παρ. 3 ν.703/77, όπως ισχύει, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση των επιχειρήσεων HENKEL KGaA και LOCTITE CORPORATION, πριν τη λήψη οριστικής απόφασης της Επιτροπής.

Στη συνεδρίαση παρέστη η εταιρεία HENKEL KGaA, δια της πληρεξουσίας δικηγόρου, κας Χαρίκλειας Καλονάρου.

Στην αρχή της συνεδρίασεως το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια, κ. Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας και πρότεινε τη μη χορήγηση της αιτούμενης άδειας παρέκκλισης του άρθρου 4ε, παρ. 3 του ν.703/77.

Στην συνέχεια έλαβε το λόγο η πληρεξουσία δικηγόρος, η οποία ανέπτυξε τις θέσεις της αιτούσης, παρήγαγε πληροφορίες, εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που της υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησε από την Επιτροπή να χορηγήσει την αιτούμενη άδεια παρέκκλισης. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής έδωσε προθεσμία, μέχρι τις 23.12.1996 στην αιτούσα να προσκομίσει υπόμνημα.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 24η Δεκεμβρίου 1996, την οποία συνέχισε στις 27 και στις 30 Δεκεμβρίου 1996, στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γ.Γ. Εμπορίου), κατά την οποία, αφού έλαβε υπ' όψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την Εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής

Ανταγωνισμού, τις απόψεις που διετύπωσε, εγγράφως και προφορικά, η αιτούσα κατά τη συζήτηση της υποθέσεως την 19η Δεκεμβρίου 1996 και το υπόμνημα το οποίο αυτή προσκόμισε,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

I. Στις 3.12.1996 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, η δημόσια προσφορά της εταιρίας HENKEL KgaA (Γερμανίας) («HENKEL»), που πραγματοποιήθηκε στις 6.11.1996, προς τους κατέχοντες μετοχές της ανώνυμης εταιρίας LOCTITE CORPORATION («LOCTITE») που εδρεύει στην πολιτεία Delaware των ΗΠΑ. Η μεταβίβαση της κυριότητας των μετοχών πιθανολογείται ότι θα ολοκληρωθεί το αργότερο μέχρι την 6.1.1997 και θα εξασφαλίζει στη HENKEL τον έλεγχο της LOCTITE.

Παράλληλα με την παραπάνω γνωστοποίηση η εταιρία HENKEL υπέβαλε αίτηση παρέκκλισης σύμφωνα με το άρθρο 4ε παρ. 1 και 2 του ν. 703/1977, ζητώντας να επιτραπεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού η πραγματοποίηση της παραπάνω συγκέντρωσης και πριν από την περί αυτής κρίση της Επιτροπής. Συναφώς η αιτούσα εκθέτει τόσο με την αίτησή της, όσο και με το υποβληθέν υπόμνημά της ότι αν δεν επιτραπεί η παρέκκλιση αυτή θα προκληθεί σοβαρή ζημία εις βάρος της και εις βάρος τρίτων.

II. Όπως προκύπτει από τη σχετική (γραπτή και προφορική, κατά τη συζήτηση) εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αφενός μεν η απόκτηση από την HENKEL του ελέγχου της LOCTITE φαίνεται να εμπίπτει στα κριτήρια για την προηγούμενη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 4β ν. 703/ 1977, αφετέρου δε η έρευνα για την αξιολόγηση της συγκέντρωσης εκ μέρους της Γραμματείας δεν είναι εφικτό να περατωθεί μέχρι την 6.1.1997, ημέρα απόκτησης των μετοχών της LOCTITE εκ μέρους της HENKEL. Συνεπώς το υποβαλλόμενο με την εξεταζόμενη αίτηση αίτημα παρέκκλισης πρέπει να εξετασθεί από την Επιτροπή.

III. (α) Όπως προκύπτει από το άρθρο 4ε παρ. 1 ν. 703/1977, η γνωστοποιούμενη κατά τα άρθρα 4β επ. συγκέντρωση απαγορεύεται να πραγματοποιηθεί, μέχρις ότου εκδοθεί σχετική απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ή των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου, εκδιδόμενη κατά τις παρ. 2 έως 7 του άρθρου 4δ. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 4ε παρ. 2, η απαγόρευση αυτή δεν παρακωλύει την πραγματοποίηση δημόσιας προσφοράς αγοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση, στα πλαίσια χρηματιστηριακών συναλλαγών, συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο μιας επιχείρησης, εφόσον οι πράξεις αυτές έχουν γνωστοποιηθεί στην αρμόδια για τον ανταγωνισμό υπηρεσία μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 4β παρ. 1 (ήτοι εντός 10 εργάσιμων ημερών από τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής) και υπό τον όρο ότι ο αποκτών δεν ασκεί τα δικαιώματα ψήφου που συνδέονται με τους συγκεκριμένους τίτλους ή τα ασκεί μόνο για να διατηρήσει την πλήρη αξία της επένδυσής του και βάσει ειδικής άδειας, η οποία παρέχεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού βάσει της παραγράφου 3 του άρθρου 4ε.

(β) Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να καταστήσει δυνατή την απόκτηση συμμετοχών με βάση ένα ιδιαίτερο είδος χρηματιστηριακών συναλλαγών, που ως γνωστό απαιτεί ταχύτητα και ασφάλεια, και συγκεκριμένα τη δημόσια προσφορά απόκτησης ή ανταλλαγής μετοχών, της οποίας οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Μάλιστα σε τέτοια περίπτωση η διεθνής χρηματιστηριακή νομοθεσία ρυθμίζει συνήθως τη σχετική διαδικασία, αποσκοπούσα στην προστασία κυρίως μεν του επενδυτικού κοινού, αλλά και της στοχευόμενης εταιρίας, τέλος δε και των μετόχων της αποκτώσας.

Προς τούτο προβλέπονται σύντομες προθεσμίες, αλλά και η ακριβόχρονη εκτέλεση των επιμέρους ενεργειών που απαιτούνται, ώστε ο προσφερόμενος να αγοράσει ή να ανταλλάξει μετοχές να προβεί στις αποκτήσεις κατά τους όρους της προσφοράς του, χωρίς να είναι δυνατή η ανατροπή της διαδικασίας για άλλους λόγους, που και προσχηματικά ακόμη θα μπορούσε να δημιουργήσει ο ίδιος ο προσφέρων. Για το λόγο αυτό η παρ. 2 του άρθρου 4ε επιτρέπει υπό τις προϋποθέσεις της (δηλ. την εμπρόθεσμη γνωστοποίηση και τη μη άσκηση του δικαιώματος ψήφου των αποκτωμένων μετοχών) την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσφοράς και την απόκτηση των μετοχών χωρίς ειδική άδεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Τέτοια άδεια απαιτείται μόνο για την κατ' εξαίρεση άσκηση του δικαιώματος ψήφου που απορρέει από τους νεοαποκτηθέντες τίτλους προκειμένου να διατηρηθεί «η πλήρης αξία της επένδυσης».

(γ) Στην προκειμένη περίπτωση όμως η παρ. 2 του άρθρου 4ε δεν μπορεί να εφαρμοσθεί διότι δεν υπήρξε εμπρόθεσμη γνωστοποίηση, εφόσον η μεν προσφορά της HENKEL δημοσιεύθηκε την 6.11.1996, η δε γνωστοποίηση έγινε την 3.12.1996, ήτοι μετά παρέλευση χρόνου πλέον των 10 εργάσιμων ημερών.

IV. (α) Εξάλλου η παρ. 3 του αυτού άρθρου 4ε δίνει την δυνατότητα στην Επιτροπή Ανταγωνισμού να επιτρέπει την πραγματοποίηση κάποιας συγκέντρωσης, ύστερα από σχετική αίτηση, «προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρές ζημιές σε βάρος μιας ή περισσοτέρων επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η πράξη συγκέντρωσης ή σε βάρος τρίτου». Στην αυτή παράγραφο ορίζεται ότι «η άδεια παρέκκλισης μπορεί να ζητηθεί οποτεδήποτε είτε πριν από τη γνωστοποίηση είτε μετά τη συναλλαγή».

(β) Η παράγραφος αυτή εισάγει γενική δυνατότητα παρέκκλισης σε κάθε περίπτωση όπου η καθυστέρηση πραγματοποίησης κάποιας συγκέντρωσης μπορεί να επιφέρει σοβαρές ζημιές στις επιχειρήσεις ή σε τρίτους, σε αντίθεση όμως με την παράγραφο 2 εξαρτά την παρέκκλιση από αίτηση και άδεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία εκτιμά και τον κίνδυνο της επέλευσης σοβαρών ζημιών, στοιχείο ομοίως μη απαιτούμενο κατά την παράγραφο 2. Τέλος όπως προκύπτει από την παρ. 3, η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και η σχετική άδεια να δοθεί ανεξάρτητα από προηγούμενη γνωστοποίηση (και «πριν από τη γνωστοποίηση»), αλλά και «μετά τη συναλλαγή», άρα, κατά την άποψη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, και σε περίπτωση εκπρόθεσμης γνωστοποίησης. Δεν θα μπορούσε δε να αντιταχθεί ότι ο νόμος με τη διατύπωση «πριν από τη γνωστοποίηση» εννοεί μόνο «εμπρόθεσμη» γνωστοποίηση, διότι ο σκοπός αποτροπής του κινδύνου σοβαρών ζημιών δεν συμβιβάζεται με εμμονή στην αυστηρή τήρησή της

(ούτως ή άλλως) σύντομης δεκαήμερης προθεσμίας, αν και βεβαίως επιφυλάσσεται στην Επιτροπή η δυνατότητα επιβολής σχετικών κυρώσεων για το εκπρόθεσμο. Άλλωστε, κατά το σαφές γράμμα της παρ. 3, δεν αποκλείεται η άδεια να δοθεί ακόμη και εντός της δεκαήμερου προθεσμίας γνωστοποίησης, περίπτωση δηλ. κατά την οποία η Επιτροπή δεν μπορεί καν να γνωρίζει αν θα επακολουθήσει εμπρόθεσμη γνωστοποίηση.

(γ) Καθίσταται προφανές συνεπώς ότι η διάταξη της παρ. 2 είναι ειδική σε σχέση με εκείνη της παρ.3, δεδομένου ότι η πρώτη μεν αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο είδος πράξεων συγκέντρωσης, δηλ. τη δημόσια προσφορά απόκτησης μετοχών, η οποία κατά το νόμο μπορεί να προχωρήσει ακώλυτα χωρίς άδεια και χωρίς το στοιχείο του κινδύνου ζημίας, αλλά υπό τις τασσόμενες στην παρ. 2 προϋποθέσεις, για τις οποίες έγινε λόγος, η δε παρ. 3 αποβλέπει γενικά σε πράξεις συγκέντρωσης, από την καθυστέρηση πραγματοποίησης των οποίων μπορεί να επέλθουν σοβαρές ζημιές. Η τελευταία περίπτωση αφορά κάθε πράξη συγκέντρωσης, κατά την άποψη δε της Επιτροπής, μπορεί να αφορά και δημόσιες προσφορές αγοράς ή ανταλλαγής μετοχών, όπως στην προκειμένη περίπτωση, έτσι ώστε σε περίπτωση εκπρόθεσμης γνωστοποίησης της προσφοράς αυτής, να μην είναι μεν δυνατή η εφαρμογή της παρ. 2, κατά τα προλεχθέντα, να μπορεί όμως η Επιτροπή να χορηγήσει αυτή άδεια παρέκκλισης, υπό τους όρους της παρ. 3. Πρέπει συναφώς να μνημονευθεί ότι η άδεια παρέκκλισης χορηγείται μεν μετά από αίτηση, στην τελευταία όμως δεν απαιτείται η ακριβής αναγραφή των διατάξεων βάσει των οποίων ζητείται η παρέκκλιση, εφόσον η Επιτροπή μπορεί η ίδια να εφαρμόσει την κατάλληλη διάταξη.

(δ) Συμπεραίνεται από τα παραπάνω ότι η αιτούμενη από την HENKEL παρέκκλιση από την απαγόρευση πραγματοποίησης της συγκέντρωσης μπορεί να χορηγηθεί υπό την προϋπόθεση διαπίστωσης του κινδύνου σοβαρής βλάβης.

V. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, με βάση όσα η αιτούσα προσάγει, διαπιστώνει εν προκειμένω ότι η καθυστέρηση υλοποίησης της απόκτησης μετοχών της LOCTITE εκ μέρους της HENKEL, για το λόγο ότι η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν έδωσε άδεια παρέκκλισης, είναι πράγματι ικανή να επιφέρει σοβαρή ζημία στην HENKEL και σε τρίτους επενδυτές, ιδιαίτερα διότι:

(α) Η καθυστέρηση της απόκτησης των μετοχών την επιβαρύνει με σημαντικά χρηματοοικονομικά έξοδα, λόγω της υποχρέωσης καταβολής προμήθειας αδρανείας (αλλά και ποινής ματαίωσης του δανείου, αν τελικώς δεν εκταμειωθεί) προς την τράπεζα Dresdner Bank, από την οποία ζήτησε τη χρηματοδότηση της απόκτησης των μετοχών. Επίσης η αιτούσα ενδέχεται να απωλέσει μερίσματα (τα οποία η αιτούσα υπολογίζει σε 7,5 εκ. Δολλ. ΗΠΑ περίπου ανά μήνα), η είσπραξη των οποίων μάλιστα είχε συντελέσει στη διαμόρφωση της τιμής της μετοχής, την οποία έχει προσφέρει στο κοινό.

(β) Κυρίως δε η καθυστέρηση της απόκτησης των μετοχών ενδέχεται να οδηγήσει σε ματαίωση της χρηματιστηριακής διαδικασίας απόκτησης των μετοχών, ή πάντως σε διάψευση από την καθυστέρηση δημιουργηθείσων προσδοκιών των αγορών και των επενδυτών, πτώση της τιμής της μετοχής της

LOCTITE (ενώ η HENKEL έχει δεσμευθεί για υψηλότερο τίμημα), κλονισμό της θέσης της LOCTITE στην αγορά, ίσως δε τελικά και της ίδιας της αιτούσας και άλλες αλυσσιδωτές χρηματιστηριακές αντιδράσεις. Επιπλέον η περίοδος αναμονής πριν από την εξαγορά έχει δημιουργήσει εκκρεμότητες στην οργανωτική δομή της LOCTITE, ιδίως δε το προσωπικό της και μάλιστα τα ανώτερα διοικητικά κλιμάκια, η μη ταχεία εκκαθάριση των οποίων παρατείνει την αδυναμία λήψης σοβαρών αποφάσεων με δυσμενείς οικονομικές συνέπειες για την εταιρία αυτή.

VI. Η Επιτροπή εξάλλου συνεκτιμά τα ακόλουθα :

(α) Πρώτον, ότι, κατά τα αναφερόμενα στη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης, την οποία υπέβαλε η αιτούσα, η πραγματοποίηση της τελευταίας δεν πρόκειται να μεταβάλει αισθητά τις συνθήκες ανταγωνισμού στην Ελλάδα, για το λόγο ότι το υφιστάμενο μερίδιο της HENKEL στην ελληνική αγορά είναι αμελητέο (1,5-3%). Μάλιστα η αιτούσα επικαλείται ότι στη συζητούμενη συγκέντρωση δεν έχουν προβληθεί αντιρρήσεις από τις αρχές ανταγωνισμού των ΗΠΑ, της Γερμανίας και της Ιρλανδίας (προσάγονται σχετικά επίσημα στοιχεία για τις δύο τελευταίες χώρες).

(β) Δεύτερον, συνεκτιμάται η δυσκολία τήρησης της δεκαήμερης προθεσμίας του άρθρου 4β παρ. 1, όταν οι συγκεντρούμενες επιχειρήσεις έχουν την έδρα τους εκτός Ελλάδος, και ότι αν η HENKEL είχε κατορθώσει να τηρήσει την προθεσμία αυτή (την οποία απώλεσε για λίγες ημέρες) θα μπορούσε να προχωρήσει στην πραγματοποίηση της εξαγοράς χωρίς την άδεια της Επιτροπής κατά την παρ. 2 του άρθρου 4ε.

Συνεπώς η Επιτροπή θεωρεί ότι, κατ' αποδοχή της αιτήσεως, θα πρέπει να χορηγηθεί στην αιτούσα άδεια παρέκκλισης.

VII. Εξάλλου κατά την παρ. 3 του ως άνω άρθρου 4ε η χορηγούμενη άδεια παρέκκλισης «μπορεί να συνοδεύεται από όρους και προϋποθέσεις που σκοπό έχουν να εξασφαλίζουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και να αποτρέψουν καταστάσεις που θα μπορούσαν να δυσχεράνουν την εκτέλεση τυχόν απαγορευτικής οριστικής απόφασης». Στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή έχει την άποψη ότι θα πρέπει να επιβληθεί ο αναγραφόμενος στην παρ. 2 όρος, που αναφέρεται ειδικά στις περιπτώσεις δημόσιας προσφοράς μετοχών, ότι δηλ. η HENKEL δεν θα μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα ψήφου που συνδέονται με τους αποκτηθησόμενους τίτλους, με επιφύλαξη βεβαίως της δυνατότητάς της να ζητήσει από την Επιτροπή άδεια άσκησης των, προκειμένου να διατηρήσει την πλήρη αξία της επενδύσής της. Αφετέρου η Επιτροπή θεωρεί ότι μέχρι να λάβει σχετική απόφαση, σχετικά με τη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, θα πρέπει να απαγορευθεί η άμεση ή έμμεση σύμπραξη στην Ελλάδα των δύο συγκεντρούμενων επιχειρήσεων (HENKEL και LOCTITE).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

1. Η Επιτροπή, κατ' αποδοχή της συζητούμενης από 6.11.1996 αιτήσεως της HENKEL, επιτρέπει στην αιτούσα παρέκκλιση από τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 4ε του ν. 703/1977.

2. Απαγορεύει, μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με τη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση: (α) Να ασκήσει η HENKEL τα δικαιώματα ψήφου που συνδέονται με τους αποκτηθησόμενους τίτλους και (β) Την άμεση ή έμμεση σύμπραξη στην Ελλάδα των δύο συγκεντρούμενων επιχειρήσεων (HENKEL και LOCTITE)

3. Διευκρινίζει ότι η παρούσα απόφαση δεν προδικάζει την οριστική κρίση και απόφαση της Επιτροπής ως προς τη νομιμότητα της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, βάσει των άρθρων 4γ και 4δ του ν.703/77, όπως ισχύει, μετά την εξέταση της τελευταίας επί της ουσίας.

Η απόφαση εκδόθηκε την 3η Ιανουαρίου 1996.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος και Εισηγητής

Η Γραμματέας

Ευάγγελος Εμμ. Περάκης

Αλεξάνδρα Μαρία Ταραμπίκου